

ELEKTRONINĖ
POEMAPOÈME
ÉLECTRONIQUEMENŲ
MOBILIZACIJA

Šaltojo karo metų modernizmas. Menas ir dizainas: 1945–1970

2009 m. spalio 2 d. Nacionalinėje dailės galerijoje buvo atidaryta Nacionalinės programos „Vilnius – Europos kultūros sostinė 2009“ tarptautinė paroda „Šaltojo karo metų modernizmas. Menas ir dizainas: 1945–1970“. Pagrindinis parodos organizatorius: Viktorijos ir Alberto muziejus (Londonas) – didžiausias dekoratyvinio meno ir dizaino muziejus pasaulyje. Kuratoriai: Deividas Kroulis (David Crowley) ir Džeinė Peivit (Jane Pavitt). Parodos organizatorius Lietuvoje – Lietuvos dailės muziejaus Nacionalinė dailės galerija.

Parodoje „Šaltojo karo metų modernizmas. Menas ir dizainas: 1945–1970“ pirmą kartą eksponuojama šaltojo karo metų dailė, daiktų ir drabužių dizainas, architektūra bei kino menas iš abiejų anuomet konfliktavusių ir besivaržiusių politinių blokų: Vakarų ir Rytų. 1945–1970 m. pasižymėjo ne tik politine įtampa, bet ir ypatingu kūrybiškumu. Tai atsispindėjo visose gyvenimo srityse – ir kasdienėje žmonių aplinkoje, ir reikšmingiausiuose kultūros pasiekimuose. Ginklavimosi varžybos ir rungtyinės dėl kosmoso užkariavimo, mokslo ir technikos raida esmingai lėmė to meto kultūrą. Atverdama žiūrovams sudėtingą, permainų kupiną laikotarpį, paroda siūlė pažvelgti į šaltąjį karą kaip į varžybas tarp dviejų skirtingose „geležinės uždangos“ pusėse susiformavusių modernaus gyvenimo ir meno sampratų.

Pasak parodos kuratorių Deivido Kroulio (David Crowley) ir Džeinės

Paco Rabanne.
Diskinė suknelė.
Prancūzija, 1967.
© V&A Image



COLD WAR MODERN. ART AND DESIGN: 1945-1970

The publication introduces to the international exhibition “Cold War Modern. Art and Design: 1945-1970” held on 2 October 2009 in the National Art Gallery in the framework of the national programme “Vilnius – European Capital of Culture 2009”. For the first time, the exposition brought together the art of the Cold War period, design of things and clothes, architecture and film art of the two conflicting and competing political blocks: Western and Eastern. 1945-1970 was a time marked not only by its political tension but also by the exceptional creativity. It affected a wide range of people’s activities: from everyday life to the most remarkable cultural achievements. The armament and space races, as well as the development of science and technology, made a huge impact on the culture of that period. By concentrating on this difficult and volatile era, the exhibition revealed the Cold War as a competition between differing concepts of modern life and art in a world divided by the Iron Curtain. The main organizer of the exhibition was the Victoria and Albert Museum (London), the largest museum of decorative art and design in the world. The curators of the exhibition were David Crowley and Jane Pavitt, the organizer in Lithuania – the National Art Gallery of the Lithuanian Art Museum.

Prepared under the information of the National Art Gallery

Peivit (Jane Pavitt), „Mes gyvename pasaulyje, kurį vis dar veikia – materialiniu, aplinkos ir vaizduotės požiūriu – Šaltojo karo modernybė. Branduolinio ginklo grėsmė šiandien galbūt atrodo labiau nutolusi, bet šeštojo ir septintojo dešimtmečio agresyvios industrializacijos palikimas per daug akivaizdus mūsų globalioje aplinkoje. Be to, daugelis pagrindinių Šaltojo karo modernybės klausimų, pavyzdžiui, kaip panaudoti naujas technologijas žmonijos labui, nesukuriant nehumaniškų pasekmių, arba kaip įsivaizduoti modernų gyvenimą ne rinkos sąlygomis – vis dar aktualūs šiandien. O jei norime būti savo ateities šeimininkai, mums reikia suprasti Šaltojo karo praeitį.“

Parodą sudarė 8 skyriai: „Nerimas ir viltis karui pasibaigus“, „Menų mobilizacija“, „Modernumo lenktynės“, „Krizė ir baimė“, „Kosmoso odisejos“, „Revoliucija“, „Paskutinieji utopistai“ ir „Trapi planeta“.

Eksponuoti žymiausių pasaulio dailininkų Naumo Gabo (Naum Gabo), Pablo Pikaso (Pablo Picasso), Osipo Cadkino (Ossip Zadkine) ir kt.), taip pat dailininkų iš Rytų Europos šalių (Jiří Kolářo, Boriso Michailovo, Jevgenijaus Vučetičiaus, Kšyštofo Vodičko ir kt.), dizaino ir taikomiosios dailės kūrėjų (Magdalenos Abakanovič (Magdalena Abakanowicz), Pjero Kardino (Pierre Cardin), Čarlso ir Rėjaus Imesų (Charles ir Ray Eames), Raimondo Louio (Raimond Lowey), Pako Rabanės (Paco Rabanne) ir kt.) ir architektų (Lė Korbuzjė (Le Corbusier), Bakminsterio Fulerio (Buckminster Fuller), Arato Isozaki (Arata Isozaki) ir kt.) darbai bei Vakarų ir Rytų kino režisierių (Stenlio Kubriko (Stanley Kubrick), Michailo Kalatozovo, Andrejaus Tarkovskio ir kt.) filmai. Ekspozicijoje taip pat buvo pristatomi unikalūs inžineriniai objektai: pirmasis dirbtinis žemės palydovas „Sputnik“, kosminio laivo „Vostok“ kapsulės modelis, JAV astronautų ir SSRS kosmonautų skafandrai, Ostankino (Maskva) ir Ještėdo (tuomet – Čekoslovakija) televizijos bokštų modeliai ir kt.

Parodoje eksponuota per 250 kūrinių (tapyba, skulptūra, grafika,



Walteris Ende. Automobilis „P70 coupé“. Rytų Vokietija, 1954. Pagaminta „Duroplast“ ir „VEB Automobilwerk AWZ“, Cvikau.
© Die Neue Sammlung, München



Nešiojamas televizorius „Sony“, modelis TV8 301 W. Japonija, 1959. Pagaminta „Sony Corporation“, Tokijas.
© Die Neue Sammlung, München

plakatai, fotografija, taikomoji dailė, dizaino objektai, dizaino bei architektūros projektai ir modeliai, kostiumai, kino filmai, kt. – iš Vakarų Europos, JAV bei buvusių socialistinių šalių: Čekoslovakijos, Kinijos, Kubos, Lenkijos, SSRS, VDR, kt.)

Kūrinius parodai skolino 47 institucijos bei privatūs asmenys ir tai yra vienas didžiausių muziejinių projektų Lietuvoje nuo pat Nepriklausomybės atkūrimo.

2008 m. pirmą kartą parodyta Viktorijos ir Alberto muziejuje Londone paroda sulaukė išskirtinio lankytojų dėmesio. 2009 m. pavasarį Modernus ir šiuolaikinio meno muziejuje MART Rovereto (Italija) veikusią šią parodą gausiai lankė žiūrovai iš daugelio šalių.

Paroda Vilniuje, Nacionalinėje dailės galerijoje, veikė iki gruodžio 6 d. Jos veikimo metu Nacionalinės dailės galerijos auditorijoje buvo surengta šaltojo karo laikotarpį pristatančių kino filmų ir diskusijų programa. Nacionalinės dailės galerijos edukacijos centras šiai parodai parengė plačią edukacinę programą.

Nacionalinės programos „Vilnius – Europos kultūros sostinė 2009“ globėjai: Lietuvos Respublikos kultūros ministerija ir Vilniaus miesto savivaldybė, mobiliosios medijos partneris OMNITEL, Kultūros sostinės automobilis KIA MOTORS, oficialus kultūros partneris JCDECAUX, informacinis partneris LIETUVOS RYTAS. Parodos rėmėjas REVAL HOTEL LIETUVA, informaciniai parodos rėmėjai LIETUVOS RADIJAS IR TELEVIZIJA, VALSTYBĖ, IN YOUR POCKET, DELFI.

Parengta pagal Nacionalinės dailės galerijos pateiktą informaciją.
Nacionalinės dailės galerijos archyvo nuotr.



Parodos „Šaltojo karo metų modernizmas. Menas ir dizainas: 1945–1970“ fragmentai. Vaidoto Aukštaičio nuotr.